

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőik.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTALAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Ügyeskedik-e Khuen?

Írta: *Kossuth Ferenc.*

A kormány félhivatalosa rossz néven vette a „Budapest“-től, hogy azt írta Khuen grófról, hogy „ügyeskedik“. Én azt tanácsolom a „Budapest“-nek, korrigálja meg a miniszterelnöki taktika jellemzésére használt kifejezést; és ahelyett, hogy ügyeskedésről írja, nevezze el a miniszterelnöknek feltűnő és a nyilvánosság előtt nem igazolható lóttás-futását a maga igazi nevével, „ügyetlenkedésnek“.

Ne tételezze fel rólam senki, hogy én Khuen grófot ügyetlen embernek tartom. Egész multja ellentmondana ennek az állításnak; de ez a tény a mostani ügyetlenkedést annál feltűnőbbé, annál jellemzetesebbé, annál aggasztóbbá teszi.

Lehetett volna-e egy ügyetlen ember annyi évig horvát bán, aki még akkor is biztosan ült a nyeregben, a mikor ujjat huzott az akkori miniszterelnökkel? Megvolt erre az ő titkos talizmánja a király bizalma, melyet nagyon egyszerű módon szerzett meg magának úgy, hogy mindig azt akarta, amit a király akart.

Ez a bizalom küldte őt sok év előtt az akkori szabadelvű párt nyakára, mint leendő miniszterelnököt. A párt azonban akkor lerázta magáról, de néhány évre rá, mint tényleges miniszterelnök újra visszajött s ekkor egy jónak hitt rossz barátja okozta kellemetlen bukását. Sokan azt hitték, hogy e bukás végleges volt, de azok e hitükben nem számoltak Khuennel és ügyességével. Mikor a függetlenségi többség a koalíciós kormánnyal együtt, önként kidobta magát a hatalomból, akkor az, ami nem sikerült a szinte ügyes Lukácsnak, sikerült ellenben Khuennek és ő, kinek egyetlen egy párthive sem volt midőn kormányzásra vállalkozott, most egy nagy többség élén áll. Tesz, vesz, futkos, birkózik és mosolyog.

Ki merné azt állítani, hogy ehez sok minden más mellett, nagymérvű ügyesség is ne kellene?

Ettől az ügyes férfitől méltó aggodalommal kérdezhetjük, hogy mi szüksége van arra, hogy feltűnő módon futkározzék Bécsbe éppen most? Mi szükség van arra, hogy úgy fessen épen most, mintha hevesen birkóznék Bienerttel, holott tudjuk, hogy birkózás helyett szelid és kedélyes beszélgetések folynak a két örökös mosollyal megáldott miniszterelnök közt, — mert Bienert is örökös mosolyog.

Van-e a reménynek csak halvány árnyéka is arra, hogy a versenyfutásból, melynek Khuen látszatát kelti, a királyi kegy nagyobb megnyerése útján valamit megszerezhet majd nemzete számára?

Erre nincs remény! És az egész tüntetésnek más eredménye nem lehet, mint az, hogy úgy mutassa be a nemzetet a király előtt s a világ előtt, mintha égne a több újonc megadatásának tüzes vágyától és attól a törekvéstől, hogy nagyobb katonai terheket viselhessen.

A nemzet hosszú éveken át inkább kockára tette alkotmányos életét, mintsem lemondjon arról a lehetőségéről, hogy az állami lét legfontosabb atributumánál, hogy megszerezhesse a magyar államiság számára valami érvényesülést.

Azt a nemzetet, mely a hosszú küzdelembe belefáradt, reményét elvesztette, nyugalomra vágyik, tehát benyugszik abba, amit elhárítani nem tudott, bizonyára sajnálná a világ és a világ öntudatosabb része valószínűleg elítélné, de senki ki nem nevetné.

Azt a nemzetet ellenben, mely tíz évig ellentállt a vér- és pénzáidoza: kárpótlás nélkül való növelésének és most birkózza tülekednek azért, hogy menél előbb vehessen a hátára nagyobb vér- és pénzadó terhet, — hangos hatóval kinevetné a világ.

S a legfelsőbb helyen a maga meggyőződésében ilyen állhatatlannak, tehát megbízhatatlannak bizonyuló nemzet versengő felkinálkozása talán jó hatást gyakorolhat? E feltevésnek sok minden ellentmond. A király akarja a véderőreformot, akarja az újonclétszám emelését és megtagadta azt, hogy a hadseregben a magyar államiság eszméje kidomboríttassék. De ezeket a király kellő időben akarja.

Biztosságot követel Khuentől, hogy mikor rákerül a sor, meglesz, de azt semmi esetre sem veheti jó néven, hogy a toladó készség az ő osztrák kormányának helyzetét nehezítse. E toladó készség úgy sem vezethet semmi gyakorlati eredményre. Mert a véderő-reform s az újonclétszám emelése úgy sem lesznek tényleg meg, míg Ausztriában meg nem szavaztatnak. Khuennek van mindenre kapható többsége, Bienertnek azonban nincs, sőt még parlamentje sincs. Mit toladik tehát időelőtti készségével Khuen!

Ki biztosít minket, hogy nem így érez és nem így gondolkodik a király? És hogy nem úgy látja-e, hogy kár Bienertet bolygatni, mert van idő?

Nem tagadható (és a király is jól tudja), hogy a magyar nemzet még most is alszik; de álmából fel fogja ébreszteni a küszöbön levő kiméletlen valóság. Isten segítségével mi meg fogjuk tenni kötelességünket. Mert azt, hogy kötelességünk lesz az ellenállás, maguk az ellenfeleink sem tagadhatják.

— **Köteles-e a férj nejét Amerikába követni?** Egy felmerült eset alkalmával, házassági kötelék felbontása iránt indított perben a Kuria úgy döntött, hogy sem a nő férjét, sem a férj a nejét idegen világrészbe követni nem tartozik.

Városi közgyűlés.

— Lassankint lépegetünk előre. —

Székelyudvarhely város képviselőtestülete szombaton, a hó 8-án rendkívüli közgyűlést tartott, a melynek több fontos tárgya volt.

Első sorban is bizottságot küldöttek ki a város közttereinek, nagyobb forgalmu utainak bazalt kockakő burkolattal való ügyében. A tárgyalás alapjául a kissebesi gránitkő bányák részvényrészvétel ajánlata szolgált, a mely 435,000 koronás költségvetést nyújtott be a polgármesterhez. Homoródmás környékén — ha jól tudjuk — még márványkő is kapható. Vajjon nem lehetne-e a vármegye területéről beszerezni a szükséges anyagot, hogy a több százezer koronát kitevő összeg itthon maradjon. Felkerjünk a köipari szakiskola tanárait, e tárgyban nyilatkozzanak és szakértői véleményüket mondják el a Székelyföld érdekében. Nehogy olyant cselekedjünk, amit később megbánni kelljen! A kiküldött bizottság tagjai különben a polgármester elnökletével: Dr Sebesi János, Dr Válcsik Ferenc, Szobotka Rezső, Háberstumpf Károly, Dr Pál Ernő, Lakatos Tivadar és Lendvay Imre mérnök.

A központi választmány tagjának Dr Szabó József városi főjegyzőt választották meg egyhangulag. Az adókievítő bizottságba pedig Szakáts Gyula és Biró István vendéglős küldettek ki.

Az iparos tanonciskolai bizottságot is újra választották. Tagjai lettek: Maráth József szakiskolai tanár, Gyerkes Mihály áll. isk. igazgató-tanító, Bálinth György timár, Nagy János cipész, Baresay Károly, Persián János, Sterba Ödön kereskedők, Papp Z. József vendéglős, Háberstumpf Károly építész, Bartók István lakatos, Jakabos György szabó, Szemlér Ferenc r. kat. főgymn. tanár, Kovács Dénes fazekas, Szakáts Gyula szíjgyártó és Fischer Ferenc kefekötő.

Az esküdtbírói tagok összeírására Dr Szabó főjegyző és László Albert aljegyző, a sétatér-rendező bizottságába pedig az eltávozott Dr Kovácsy Albert helyébe Biró István tanár küldetett ki, illetve választott meg.

A székelyudvarhely — süködi vicinális uton épített hid költségeihez 286 K 95 fillérrel járulnak hozzá.

Ezután egy régen sürgetett s úgy a kereskedői, mint iparosköröket igen közelről érdeklő szabályrendelet került egyértelmű elfogadásra: a házalás eltiltásáról szóló, a mely jóváhagyás után a házalást Székelyudvarhely város területén a tojás, gyümölcs és más élelmiszerek, valamint a kalotaszegi háziipari készítmények kivételével — eltiltja.

A gyámoltak és gondnokoltak pénzei gyümölcsötvetéséről és a takarékalap javára levonandó „atalékokról“ szerkesztett szabályrendeletet szintén egyhangulag elfogadták.

A varga-patakra, Ferenczy István háza előtt építendő új hid ügye, nagy vitát idézett elő s a tárgyalás félbeszakításával, a helyszíni bizottság szállt ki. Végül aztán Kelemen Lajos 4965 K 86 f ajánlatával szemben Fekete Benjámin, Galter János és

Häberstumpf Károly 5072 K 53 filleres ajánlatai közül, a Häberstumpfét fogadták el.

A székelyudvarhely — farsádi vicinális közuton levő rozsa átvezető újraépítésére 119 K 20. költséget szavaztak meg.

A tanács és Dr. Pál Ernő városi tisztviselő között vitás kérdés merült fel az illetőségi bizonyítványok kiadása tárgyában. A tanács az eddigi gyakorlat szerint, csakis a vitás ügyeket terjesztette közgyűlés elé, a tisztviselő pedig minden esetben kívánta a képviselőtestület határozatát. Az eddigi gyakorlat mellett maradtak.

Dósa Aladár telekkönyvvezető ajánlatot tett, hogy a régi sertés piacot bizonyos területet hajlandó megvásárolni. A tanács nyilvános árverés útján javasolta az eladást és ezt a közgyűlés elfogadta. Apfelbaum Antalnak a Kossuth utcában örökös áron telket nem adnak, mert arra a városnak még szüksége lehet.

Nagyobb vitát idézett elő a r. kath. főgimnázium- és plebániához épített vízvezeték csöveinek a Mária Valéria gyermekkert udvarán történt elvezetése miatt. A tanács birtokháborítási per indításához kért felhatalmazást. A közgyűlés azonban úgy határozott, hogy nyilatkozat kiállítását kívánják arra nézve, hogy ha valaha a városnak szüksége lesz az elfoglalt területre, az intézmények saját költségükön kötelesek eredeti állapotban visszabocsátani a birtokot. Ezt az elvülési időn belül köteles a tanács elintéztetni és a közgyűlésnek arról jelentést tenni.

Baumann Mór ellen az 5175 K 66 f tőke jár. miatt folytatott pert a város megnyerte. Azonban a költségeket a bíróság kölcsönösen megszüntette s így a tisztviselőnek 77 K 07 fillér összeget e címen folyósítottak.

A szervezeti szabályrendelet 17. §-ának módosítását, hogy a tisztviselőnek egyévi szabadság adathassék, nem fogadták el.

Székelykeresztúr város nagyközségnek a folyó évi november 15., 16. és 17. napjaira kért országos vásár megtartása ellen kifogást nem tettek.

A polgármester a 420 K-ért régebben vásárolt bikát 690 K-ért eladta. Ezt tudomásul vették s egy erdélyi magyar és egy nyugati fajta bika vételét engedélyezték.

József főherceg szobrára 10 K, az alsófokú ipar- és kereskedelmi iskola történetének nyomtatási költségei hátralékába 50 K s a magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjnyújtásának 138-ik fiókpenztára részére 20 K adományt szavaztak meg. Özv. Holstein Simonné özvegyi ellátását 500 K-ban, Gellérd Lajos rendőr nyugdíj-illetményét évi 489 K 60 fillérben állapították meg.

A tűzrendőri vizsgálatok megejtéséhez Gyertyánffy Gábor képviselőt küldötték ki. A volt városi vámkezelők hivatali állásukban eltöltött szolgálatát nyugdíj igényjogosultságukba nem számítják be. Az erre vonatkozó kérelmet a szabályzat 2. §-a értelmében elutasították. Ellenben Asztalos Dániel nyug. hivatalosolga járandóságát évi 432 K-ra felémelték.

Tassaly Lajos és Ilyés István szerződéseit jóváhagyva, az állami csemetekert ügyében küldött legutóbbi földmiv. min. leiratot tudomásul vették. E szerint a miniszter a csemetekert kiüresedő területét a bérleti idő lejártá előtt visszaengedi, de a bérösszeget aránylagosan leszállítja.

A jövő évi közmunka-összeírását elrendelték és Czikmántori Dénesnek fizetési előleget engedélyeztek. Majd Stefáni Károly és társai kérése alapján kimondották, hogy fizetésüket havi előleges részletekben folyósítja a közgyűlés s ennek megfelelően a szervezeti szabályr. 13. §-át módosítják.

Végül a város 1901. és 1902. évi gyámpénztári mérlege alapján, a tartalék-alap jóvedelméből 607 K 10 f és 688 K 25 f

összegeket az elhagyott gyermekek segélyalapja javára utaltak át. Tudomásul vették a múlt évi december, folyó évi január és február havi pénztárvizsgálati jegyzőkönyveket, s ezzel a közgyűlés véget ért.

A honatyák fizetésemelése.

— Törvényjavaslat tervezet. —

Istenben boldogult Orbán Balázs báró, a székelyek puritán jellemű, igaz hazafias érzéstől áthatott követe, aki jóféle paprikás szalonnát és hazai sütesű kenyeret rakott tarisznyájába s úgy utazott az országgyűlésre, hogy ott a hon érdekeiért hasonló lelkesedéssel küzdjön, sírjában bizonyára megfordulna, ha látná a mai változott állapotokat, melyek jellemzésére a „Budapesti Hírlap” jókedvű karikatúrája a következő vicces „törvényjavaslat-tervezet”-et ajánlja:

1. §. A képviselők törvényben megállapított eddigi alapfizetése továbbra is érvényben marad.

2. §. A képviselők ötszobás lakást tarthatnak s a lakaspénzt a képviselőház penztára fizeti. Ugyancsak a Ház fizeti a stájerolás, hurcolkodás, poloskairtas, fűtés, világítás, porszívás és beeresztés költségét.

3. §. Mivel az ország vitális érdeke a népesedés előmozdítása, minden képviselő dupla fizetést élvez, a kinek két gyereke; triplát, a kinek négy gyereke; négyszeres fizetést, a kinek nyolc vagy több gyereke van. Nős, de gyermektelen képviselő az első évben elnöki figyelemzetésben, a második évben dorgálásban részesül, a következő években pedig száz korona bírságot fizet. A harminc évesnél idősebb nőtlen képviselők ugyanennyi évi agglégény-adót fizetnek.

4. §. Minden ülésen katalógus-olvasás lesz. A jelenlévő képviselők jelentésükért ülésről-ülésre tíz-tíz korona pótlékot kapnak, a távollevők tíz-tíz korona bírságot fizetnek.

5. §. Külön díjazás jár a beszédekért. Alapdíj: négyórás beszédért négy korona. Minden percért, a mennyivel rövidebb ideig beszél a képviselő, egy koronát kap. Ha tehát valaki csak egy percig beszél, az alapdíjjal együtt kétszáznegyvenhárom koronát kap. Mivel a hallgatás arany, az el nem mondott beszéd díja kétszázötven korona.

6. §. Szavazási illeték. Igen-szavazatért jár negyven korona, nem szavazatért héttized fillér; a szavazás előtt való távozásért tíz korona.

7. §. Közbeszólási bírság. Régi éle párja — 15 korona; új éle tucatja — 7 K 50 fillér; becsületsértés — 25 korona; ragalmzás — 50 korona; első rendutasítás — 60 korona; — 90 korona; marha (Ujházy-fele értelemben) — 20 fillér; marha (vágó- és szuró-marha) — 20 korona; zsidó — 600 korona; halottrabló — 80 korona; paraszt — 9 korona; szabadkőműves — 200 korona.

8. §. Előleg, mint olyan, nem létezik, ellenben a képviselők számláit fizetésük terhére kifizeti a Ház elnöke a következők kivételével: Választási korcsmaszámlák, apasági keresetek, kártyahozamok.

9. §. A Házban való étkezés ingyenes. Tíznel több választó nem vendégelhető meg egyszerre. Családi ebédeknek csak a legszűkebb rokonság vehet részt, tehát a sógor nagynénje, a keresztkoma unokaöccse, az anyós föl- és lemenő-ágbeli rokonai meg nem hívhatók. Ha a Ház délután, este, sőt éjjel is tart ülést, akkor kijár a képviselőknek uszonnára kávé dupla habbal, vacsora cigánnyal, de csak magyar pezsgővel. Szeparás mulatság hölgyekkel kizárva. A kártyánál pinkapénz nincs.

10. §. A képviselők fizetése immunitást élvez. A végrehajtó a Házban tehát nem foglalhat mást, mint — helyet a legfelsőbb karzaton.

(R—sz.)

— Kender kórót bármely mennviségben veszek; termelők jelentkezhetnek ideí termésre. Lengyár Székelykeresztúr.

— Csomagolópapir kilószámra kapható a lap kiadóhivatalában Kossuth-u 31. sz.

E NAP

Szombat, április

Hugó pk.

az új évnegyed kezdete.

Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék.

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. — Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavú újság. — Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által visszaszerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

HIREK.

— **Uránia előadás Agyagfalván.** Amint már jelezve volt, a vármegyei tanítószék körében egy új kulturális akció indult meg, melynek célja az egyes községekben vetítő képekkel kísért népies előadást tartani. Ez új akció élén Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelő áll, aki e hó 9-én virágvasárnapján este rendezte az első ily előadást Agyagfalván, az ált. iskola nagytermében Bene Lajos kir. tanf. tollnok, Gyerkos Mihály igazgató-tanító, Rozsonday István és Paál Sándor tanítók közreműködésével. Az előadás Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelő megnyitó beszédével kezdődött, ki felhívta a közönség figyelmét az ilyen mű előadások nemcsak láványos, szórakoztató, de hasznos, tanulságok voltára is. Ezután a gyümölcsfatenyésztést és értékesítést mutatták be 66 nagy színes képen, melyhez a magyarázó felolvasást Rozsonday István tartotta. A képsorozat befejeztével a helybeli ált. iskola növendékei dalokat énekeltek, mely után ismét egy képsorozat következett: a hadseregről és honvédségről. Ebben 57 nagy képen mutatták be Gyerkos Mihály magyarázó felolvasása kíséretében az igazi gyöngyöletet, a katonaleletet. A minden tekintetben kiválóan sikerült előadást nagy közönség hallgatta, mindvégig a legnagyobb figyelemmel és érdeklődéssel. S az a nagy érdeklődés, amely az előadás iránt megnyilvánult, biztató lehet arra nézve, hogy a tanítószék ez irányú kulturális akcióját siker fogja koronázni.

— **Az időjárás** úgy viseli magát, mintha tél és nem nyár következne. Napok óta próbálgatja a havazást s a levegő 20—25 Celsius fok melegegről egyszerre 4 fokra süllyedt. A fák rügyeznek és néhány napi meleg után, már a virágbimbók is kinyíltak volna. Szerencsére fagy még nem volt s így károsodás nincs. A tavaszi felöltők helyét azonban a téli foglalták el. Április tehát bolondoz és — úgy látszik — szekeres karácson után, szánas husvétot akar produkálni.

— **Áthelyezés, bucsuzás.** A pénzügyi miniszter Péter József székelyudvarhelyi pénzügyi irodavezetőt — saját kérelmére — az ungvári pénzügyigazgatóságához helyezte át és városunkból vasárnap már eltávozott. Péter a városban nagy ismerős és jó baráti kört hagyott itt, akik távozását bizonyára sajnálják. Miután összes jó barátaitól és ismerőseitől — az idő rövidsége miatt — személyesen bucsút nem vehetett, ezután mond Isten hozzádot s kéri őket, hogy emlékképpen megtartani szíveskedjenek. Ő mindig szívesen gondol a székely anyavárosra és jó emlékei távozik.

— **Pályázat iskolai célpuskákra.** A fővárosban lakó székelyek „Péterfy Asztal” társasága múlt évben több puskát küldött a székelyföldi iskolák részére és azokat töltényekkel ellátta. A céllovásban legszebb sikert a gyimesbükkői (Csikmegye) és tarcsafalvi (Udvarhelymegye) érte el. Az idén egyelőre Háromszék, Aranyostorda és Marostorda vármegyékben egy-egy célpuskára hirdet pályázatot. Egyszerű levélben lehet írni Péterfy Tamás író (Bpest IX. Köztelek) címére. A pályázatot különösen az ifju tanító-gárdának figyelmébe ajánljuk, akik a „székely dicsőségért” küldött puskákkal valóban dicsőséget szerezhetnek a székely nemzetnek. A céllovásban legszebb sikert felmutató tanítót, egy év után, értékes ezüst emléktárggyal jutalmazza a társaság.

— **Az ipari jogvédelem kiterjesztése.** A mai ügyvédi törvény útját állja annak, hogy az iparostületi jegyzők a hozzájuk tartozó ipari közgazdasági ügyekben jogvédő tevékenységet fejtsenek ki a kisiparosok érdekében. Minden eddig próbált lépés hiábavaló volt és csak a napokban sikerült az Ipartestületek Országos Szövetségének a kérdés végleges rendezésére módot találni. A szövetség föltérjesztésére és a kereskedelmi miniszter közbenjárása révén az igazságügyminiszter leiratában kijelentette, hogy az új polgári perrendelvény életbeléptető törvénynek a zugíraskodást tiltó szakaszát úgy fogja megszövegezni, hogy a kihágás kritériuma nem mint ma, az ügyvédi diploma hiánya, hanem az arra való jogosultság hiánya lesz. Azt a kérdést tehát, hogy kinek és milyen munkára van jogosultsága, ezentúl az illetékes miniszterium fogja általános érvényű rendeletekben megszabni.

— **Vörheny és kanyaró.** Az elsőből ez évben mindössze 4 eset fordult elő; a kanyaró azonban még mindig járványoszerűen uralja Székelyudvarhely város gyermekeseregét. Ez évben 67 eset volt. Meggyógyult 39 és még mindig van 28.

— **„Székely Itthon” Budapesten.** Az erdélyi rész mezőgazdasági, ipari és háziipari termelésének értékesítésére „Székely Itthon” címen árucarnok és vendéglő létesítésén fáradoznak a Budapesten lakó székelyek. Az alapszabályokat multhétén készítette el az e célra kiküldött bizottság. A „Péterfy Asztal” tagjai a fővárosban tönkrement különböző székely társulatok és vállalatok szomorú példáin okulva, ezuttal biztos alapon kezdték a szervezést. Pénzkezelésre és könyvvezetésre egy országos központot kerestek, mely ellenőrizi a Székely Itthon működését. A „Hangya” szövetségi országos központ igazgató választmánya múlt héten tartott ülésén elhatározta, hogy az alakuló Székely Itthon árucarnokot tagjai sorába fölveszi. Ez biztosítja az új székely vállalat alapját. Hogy az árucarnokot eredeti székely vendéglővel kapcsolatba hozzák össze, ez Péterfy Tamás székely író eszméje, aki kitűnő fatányéros sütő és a létesítendő vendéglő személyzetét ő fogja szabad kemence tüze mellett az igazi fatányéros sütésre megtanítani. A „Székely Itthon” részjegyei 10 koronába kerülnek. Részjegyzésért 1 K beküldése mellett a „Hangya” pénztárhoz (Bpest IX. Boráros-tér, Hangya palota) lehet fordulni. A mozgalom sikerét jelzi a „Pé-

terfy Asztal” fatányéros estélyeinek zsufolsága is.

— **A városi rendőrkapitányság** ügyforgalma az elmúlt közelebbi öt hónap alatt 2045 iktatói számot tesz ki. Ebből 1284 közgazdasági, 363 kihágási, 46 bünyői és 352 községi bírósági. Ezek a számok csak látzólagosak, mivel a legtöbb ügyhöz tekintélyes mennyiségű ad. szám sorakozik s ha ezek szerint történnék az iktatás, mint régen volt, akkor az ügyek száma a 8000-et is felülhaladná.

— **A budapesti állatkert.** Gyönyörű intézmény készül Budapesten: az új állatkert, a mely nagyságára, kivételére, a kiállítandó állatok sokféleségére, vetekedni fog bármely európai állatkerttel. Az állatkert igazgatósága, mely buzgó munkálkodásával igazán tudományos és nemzeti célokat szolgál, ez uton is felkéri a magyar közönséget munkája támogatására. Különösen a vadászemberekhez fordul kérelmével. Ugyanis most, hogy a tavasz már itt van, megérkeznek a különféle vízimadarak és a kisebb gázlok (fővényfutók lilék, szalonkák, sárszalonnák, gólyatöcsök, parti snepfek, csérek, halálkák, haris, guvat, vizicsibe és egyéb ily madarak) s arra kéri az igazgató, hogyha ily madarak elevenen kerülnének a kezükbe, ajánlják fel őket a budapesti és egyetlen állatkertnek. Különös gondja lesz az igazgatóságnak, hogy a magyar madárfaunát lehetőleg teljes számban ismerethesse.

Irodalom.

Általános Zenészeti Lexikon. Három évtizeddel ezelőtt, az akkori viszonyok közt valóban bátor kísérlettel adta ki Sagh József, a „Zenelap” szerkesztője az első magyar zenészeti szakklexikont. Akkor, amikor még az egyetemes lexikonirodalom is csak egy de rekán megszakadt munkával állhatott elő. Ma, amikor az egyetemes lexikonirodalom nagy sikere és váratlanul nagy elterjedése mellett különböző tudományágak és foglalkozási szakok részletes szakklexikonait is a közönség szükségletének ismerte és karolta föl, már nem kísérlettel, hanem általánosan érzett szükség kielégítéséül kívánatos zenélexikona is. Szerkesztője, Sagh József, tehát Csécsi J. kiadóval egyesülten az „Általános Zenészeti Lexikon” teljesen új kiadásával lép a szakközönség és a nagyszámú műkedvelő közönség elé. Zenei műkedvelésünk is az utóbbi évtizedekben örvendetesen gyarapodott, a műkedvelők zeneművészeti igénye ép egy emelkedett, mint tudásuk. Mindenképpen megokolt tehát, hogy a zenei szakkörökkel együtt a nagyszámú komoly műkedvelő is a zeneművészet és zeneirodalom nagy birodalmában az egyetemes lexikonoknál részletesebb szakklexikont nyerjen utbaigazitól. De egy ilyen szakklexikonnak még az az előnye is megvan, hogy szoros tárgyköre mellett kisebb terjedelmű; tehát nem csak könnyebben kezelhető, hanem jutányosabb is. Az elméleti zenei tanulmányoknak hasznos, sőt nagyon szükséges, mellőzhetetlen segédforrása. Az új kiadásban a megállapított zenei fogalom meghatározások mellett megtaláljuk a lexikont használó mindazt, amit az esztétika újabb haladása és kutatásai földerítettek; a legújabb napokig a zeneszerzők, művészelőadók életrajzait, a nevezetesebb szerzemények, a hangszerek, zenei alakzatok ismertetésével kapcsolatban ezek ábráit, illetve schémáit is, nem is említve, mint természetesen, a műszavak teljes gyűjteményét és magyarázatokat, melyekre minden képzetesebb műkedvelőnek is lépten-nyomon szükség van.

Igazi enciklopédiája ez a zeneművészetnek, mint ilyen ritka becsü munka a magyar szakirodalomban, a magyar zenében egyetlen. Az előfizetési pénzek 3—3 füzetre 3 koronájával Csécsi J. címére, mint az „Általános Zenészeti Lexikon” kiadóhoz: Budapestre, VIII. ker., Szentkirályi-u. 35., legcélszerűbben postautalványon küldendők.

Közgazdaság.

A zabos bükköny, a buza előveteménye.

Az egy nyári takarmány növények közül a zabos bükköny egyike a legjobbaknak, mert nemcsak nagytömegű takarmányt szolgáltat, de a legjobbat is, a melyet az állatok nagyon kedvelnek, azzal igen jól táplálkoznak jól fejlődnek, jól tejelnek.

A zabos bükköny természetese már azért is melegen ajánlható, mert a buzának legjobb előveteménye; utána még akkor is nagyon jó buza terem, ha egyáltalában nem kapott trágyát. Ennek a körülménynek oka az, hogy a bükköny pillangós virágú növény, a mely a legfontosabb tápláló anyagot a nitrogént, a levegőből is gyűjti. Másrészt gyökerei nagyon mélyre hatolnak és a talaj rétegeiből hozzák fel a tápláló anyagot, a mely tápláló anyag nagy része ugyan a növény lombzatában foglal helyet, s így azt lekaszaljuk és takarmányt készítünk belőle, de mégis a talaj legfelsőbb rétegében levő husos és vastag gyökereiben is sok tápláló anyag gyűlik, a mely ott lekaszálás után elrothad, s ha egyébként nem is, de nitrogénben gazdagítja a talaj legfelsőbb rétegét.

A zabosbükköny elvetésénél két dologra kell nagyon ügyelni. Arra, hogy túl sok zab ne kerüljön a buza közé, mert ezáltal a takarmány értéke csökken, miért is teljesen elegendő ha 1—4 rész annyi zabot adunk, mint bükkönnyt. A másik körülmény a mire figyelemmel kell lennünk a talaj trágyázása. Maga a zabos bükköny nem kíván istálló trágyát, mert a nitrogént a levegőből gyűjti; a rendszeren utána következő buza sem kíván istálló trágyát, mert attól könnyen megdől, a foszfor trágyát azonban nagyon meghálálja egy a bükköny, mint különösen az utána következő buza.

Egy kísérlet alkalmával, a midőn az egyik tábla trágyázatlan, a másik 150 kg. szuperfoszfáttal lett trágyázva zabos bükköny alá, az utána következő buza termett egy kat. holdon a trágyázatlanon 21 keresztet és ebben 698 kg. szemet; a 150 kg. szuperfoszfáttal trágyázott ellenben termett 23 keresztet és ebben 1052 kg. szemet.

Egy másik kísérlet alkalmával, midőn 20 magyar hold földet 120 kg. szuperfoszfáttal trágyáztak zabos bükköny alá, 284 K és 14 fillérrel adott a zabosbükkönyben és a buzában nagyobb jövedelmet, mint a mellette fekvő 20 magyar held, a mely ugyanannyi szuperfoszfátot kapott, de csak közvetlenül a buza alá.

A zabos bükköny alá adott szuperfoszfát azért fokozza ilyen nagy mérvben a bükköny után következő buza termését, mert bár a szuperfoszfát foszforsav tartalma vízben oldható, mégis hosszabb idő telik el, a mig teljesen feloldatik és a talajban egyenletesen eloszlik. A szuperfoszfát tehát részben a zabos bükköny rövid tenyészeti ideje alatt is kifejtheti hatását, legnagyobb részben azonban az utána következő buza termését fokozhatja és pedig miként a fenti kísérleti eredményekből látható, igen jelentékenyen.

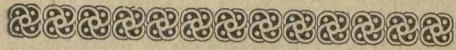
Helyesen jár tehát el az a gazda, a ki nem az őszi buza vetés előtt adja a szuperfoszfátot, hanem már most tavasszal, zabos bükköny alá.

FIGYELEM!
„AIDA” VERGE és „BLUE-STAR” CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
 :: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN ÚTÁNZATOKTÓL! ::

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbizásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.

Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnycim: **Dietrich ékszerész Kolozsvár.**

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u.22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Új versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906

Bosszú. Osztályk hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősenek. Budapest 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valtér Ernő kiadása. Budapest. 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az *angol és francia* nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely“-re való hivalkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

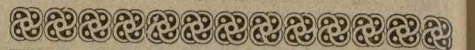

NIGRIN

(Fernelent)

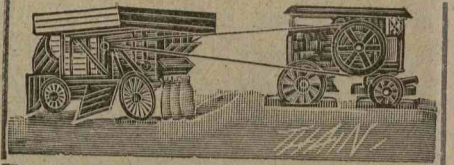
alegjobb cipőkrém

Mindenütt kapható! A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

HA ÖN

egy gazdaságos üzembiztos kiváló munkateljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös árban, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalathoz, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

ÉRTESEITÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász-20-féle helybeli felvétel, levélpapírosok stb. **Képes levelezőlapok** Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. Ironok, fekete, szine ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek (c. d. hangoló-sipok és o. rinák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztárkönyvek (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapcsok stb.

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.